

תחיית המתים תשפ"א

הרב צבי נקר שליט"א

באחד ממוצאי השבת בשנה החולפת, התקיימה מסיבת אירוסין בפאתי שכונת הר נוף בעיר הקודש בירושלים במתכונת מצומצמת כאשר יתכן לפעמים שהשמחה איננה שלימה, כדי לשמור על הנחיות הבריאות ולקיים מצוות 'ונשמרתם מאד לנפשותיכם'. אחד השכנים ששמע את קול השירה הבוקעת מפי משפחת הכלה מתוך כותלי הבית, ירד באופן ספונטני כדי לשמח את המשפחה המאושרת עם אקורדיון כבד והתחיל להנעים את הערב.

נתתי עיני וקנאתי במצווה הגדולה שנפלה בחלקו של אותו שכן מבוגר. אין לו מושג כמה הוא שינה את האווירה שהיתה לפני כן מלאחריה. איזו זכות נפלה בחלקו להיות ממשמחי אלוקים ואנשים, בצורה כה מושלמת, ושאלתי את אחד השכנים מרחוב חי טייב מה הסיפור של האיש עם האקורדיון, שזכה לשמח חתן וכלה במקום הנכון.

וכך התברר: אותו אברך קיבל על עצמו לשמח מידי יום שישי את המאושפזים בבתי החולים, וכך הוא לקח עמו את הרכב הישן שברשותו שבקושי נוסע, אבל נוסע, והיה לוקח עימו את האקורדיון הכבד וכך היה נוסע לבתיה חולים בירושלים, שר שירי שבת וחג ועוד, והיה מנעים לחולים את שהותם. כך היה מנהגו. עד שיום אחד המכונית המדוברת שכבר ככה לא היתה במצב טוב שבקה את חייה. כל תיקון לרכב עלה יותר מעלות הרכב עצמו, כך שלא היה משתלם לתקנו, אבל מצד שני חשב האיש לעצמו, הרי קיבלתי על עצמי לשמח חולים, ואיך אסחוב את האקורדיון הכבד בגיל לא צעיר עד לבית החולים עם שני אוטובוסים, מה עושים? מספר השכן בשמו של אותו אברך, לא וויתרתי! החלטתי בהחלטה קשה שאני ממשיך את מנהגי למרות שאין לי רכב כלל, ואני אצטרך לסחוב את האקורדיון בכוחות עצמי בשמש ובגשם ולהיסחב בשני אוטובוסים, למרות הקושי שבדבר קבלה זו קבלה ויהי מה.

וכך המשיך המנהג כמה שנים. הרב ד. נגרר בין אוטובוסים וממתין עד שהקו הראשון מגיע ויורד והולך עד לתחנה השניה ושם הוא ממתין הלאה, עד שהאוטובוס מחליט להגיע, בימי שישי הקצרים והמגושמים בקור ירושלמי, ועולה לקו השני ומשם הוא ממשיך לעבר בית החולים בהליכה רגלית, שם עולה הרב ד. בתוככי מסדרונות בית החולים וממשיך מחדר לחדר ומנגן את ניגוניו בחן מיוחד לשמחת כולם. כך עולה עוד קומה ועוד קומה עד שהוא גומר את המסלול בבית החולים שערי צדק, ומשם הוא ממשיך לעבר בית החולים הדסה וכמעשהו בראשונה כך מעשהו באחרונה.

בתקופה האחרונה נכנס הרב ד. לחדרה של חולה אחת שנכנסה לתרדמת ולא הגיבה לכל הסובבים אותה, בין לרופאים ובין לקרובים אליה, וכל אשר קוראים לה אין קול ואין עונה ואין קשב, אין קול ענות גבורה ואין קול ענות חלושה, וכך במשך שבועות מספר הרופאים כבר התייאשו מתרדמתה.

נכנס הרב ד. לחדרה ומתחיל לזמר באקורדיונו את שירי שבת, והנה האחות רואה שהחולה מחייכת חיוך קל, עדיין היא לא מגיבה אבל היא מחייכת בחיוך קל. האחות קראה מיד לאחת מבנות המשפחה והראתה לה את החיוך שניסך על פני האם הקשישה בעת שמיעת קול הנגינה.

הרב ד. התעכב קצת בחדר כאשר ראה את השמחה שיש לבני המשפחה והחיוך הנסוך על פני האם, ומשם המשיך הלאה לקיים את מנהגו הקבוע. עוברים עוד ששת ימי המעשה ושוב הרב ד. לא שוכח את מה שאירע שבוע שעבר ומיד מנצנצת בו מחשבה לצעוד ישר לאותו חדר, ושוב הוא רואה את החולה שוכבת מורדמת ללא כל תגובה. פותח הרב ד. את האקורדיון ומתחיל לנגן שירים שמחים המשמחים אלוקים ואנשים, ושוב חוזרת על עצמה ההצגה והחולה מחייכת כעת חיוך יותר רחב משבוע שעבר, גם העיניים מחייכות קצת ונהנות משירי השבת האהובים, וכך הרב ד. ממשיך לנגן 10 דקות וגם כמה אחיות מהמחלקה נכנסו לראות את הנס ומשם המשיך הרב ד. ליתר הקומות. בשבוע שלאחר מכן מופיע הרב ד. שוב באותה קומה ובאותו חדר, וכאן ציפתה לו הפתעה. שם הופיע כבר בן החולה, אדם מבוגר אשר חיכה לראות במו עיניו את אמו מחייכת. והיה כנגן המנגן ותהי עליה רוח ה', כאשר הרב ד. התחיל לנגן עם האקורדיון האם התחילה שוב לחייך חיוך רחב וגם עיניה התמלאו בחיוך רחב, והנה בפתע פתאום האם פוקחת עיניה בעת השירה, מביטה בחיוך לעבר המנגן הרב ד. ומסמנת עם ידיה שימשיך לשורר ולא יעזוב אותה, וכך שר הרב ד. במשך חצי שעה עד שהחלה האם לדבר עימו ולהודות לו על אשר שימח אותה בכל נפשה והחייה אותה ממש.

הבן של החולה אשר התפעל מתחיית המתים אשר אירעה לאימו, שואל את הרב ד. למנהגו, והוסיף לשאול אותו איך כבודו מגיע לכאן, וכאן מספר לו הרב ד.

לעילוי נשמת
הרב אלטר אהרן יצחק
הרשקוביץ זצ"ל
י"ז בטבת תשע"ו

עלות העלוין לשבת

200 ₪ בלבד

בנק דיסקונט סניף 56

השבון 61135

אסמכתא למייל:

Shuly3910@gmail.com

הפצה: אלעד, חדרה, אשדוד,
בני ברק, פתח תקווה, רחובות,
מודיעין עילית ואחיסמך

נא להתפלל לרפואת

הרב אשר ידידיה בן פרימט דבורה שיחי'

בתוך שאר חולי ישראל, אמן

שבעבר היה ברשותו רכב ששימש אותו נאמנה עד אשר הרכב החליט לשוב לעולמו, עולם הגרוטאות, ומאז הוא נגרר ברגליו. הבן שומע את הרב ד. ואומר לו: "אתה חייב רכב! כמה כבר עולה רכב? מאה אלף ש"ח, קח צ'ק על סכום זה ותקנה לך רכב". לקח הרב ד. את הצ'ק ורכש בו רכב חדש, ומאז הוא מגיע עם הרכב לעבר בתי החולים. והעיקר הוא שבשבוע לאחר מכן האם כבר לא היתה בבית החולים. היא שבה לביתה ולבני משפחתה, שידעו להעריך את הניגון המחייב נפשות, כן ירפא ה' את כל חולי עמו ישראל.

כבוד ה' - כבוד עצמי

הגאון רבי אליעזר מנחם מן שך זצוק"ל

ולא תחללו את שם קדשי. כב,לב

במקומות רבים בתפילה אנו מבקשים על ריבוי כבוד שמים, כגון: ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, יהי כבוד ה' לעולם, ובלל כל הבריאה בכללותה היא נועדה בתכליתה להאדרת כבוד שמים, וכמו שכותב התנא במסכת אבות 'כל מה שברא הקב"ה בעולמו, לא בראו אלא לכבודו שנאמר "כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו"'. כנגד זה, חילול ה' הינו מהעברות החמורות ביותר עד שאמרו חז"ל בגמרא 'שאינן כח בתשובה ויום הכיפורים כדי לכפר על חילול ה' אלא בתוספת מיתה'.

ולכאורה באמת צריך להבין, האם הקב"ה באמת צריך את הכבוד הזה מברואיו?! הלא הוא 'אדון עולם אשר ברא, בטרם כל יצור נברא', הוא היה כאן כבר לפני שברואיו הגיעו ומדוע כל כך חשוב לו לקבל את הכבוד מדרי מטה?

אלא ביאור הדברים הוא: שבוודאי לבורא אין כל צורך באותו כבוד, אלא הוא רוצה שיכיר האדם את מעמדו בעולם מול גדלות הבורא, מכאן יבוא האדם להבין ולדעת מהי חובתו בעולמו ומהו ערך עצמו. משיכיר האדם כי הוא נברא על ידי הקב"ה וכי בקרבו שרויה נשמה שהיא חלק אלוהי ממעל ובכוחו לברוא עולמות ולתחריבם [כמו שכתב הגר"ח מוולוז'ין בספרו נפש החיים שער א], רק ע"י כך יעריך האדם מי הוא ומהו כוחותיו ויגלה בכך אחריות למעשיו. לפיכך נתבע האדם להכיר בכבודו של הבורא, כדי שמתוך כך הוא יכבד את עצמו בתור יציר כפיו של הבורא ויתייחס בצורה אחראית ומכובדת למעשיו ולדבריו.

לחיות על קידוש ה'

הגאון רבי צבי שרגא גרוסברד זצוק"ל

ונקדשתי בתוך בני ישראל. כב,לב

מצות קידוש ה' נתפסת בדרך כלל כמצוה של מיתה על קדושת שמו ואכן מי שהגיע לכך הרי הוא בדרגה מאד גבוהה, אבל עיקר המצוה הוא לחיות על קידוש ה' בכל תהלוכות החיים.

אומרת הגמרא במסכת יומא [פו עא] 'תניא "ואהבת את ה' אלקיך" שיהא שם שמים מתאהב על ידך שיהא קורא ושונה ומשמש תלמיד חכם ויהא משאו ומתנו בנחת עם הבריות, מה הבריות אומרות עליו אשרי אביו שלמדו תורה אשרי רבו שלמדו תורה, אוי להם לבריות שלא למדו תורה פלוני שלמדו תורה ראו כמה נאים דרכיו כמה מתוקנים מעשיו, עליו הכתוב אומר "ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר" ע"ש. הוי אומר עיקר מצוות קידוש ה' אינה במיתה על קידוש ה' אלא בלחיות כאן בעולם

הזה במשא ומתן עם הבריות ובהליכה בדרכי ה' כאן בעולם הזה.

ומהי הדרך לקדש את ה' בחיים, דבר זה ניתן ללמוד ממלאכי השרת כמו שאנו מתפללים כל יום בתפילת שחרית "ומעריצים ומקדישים וממליכים", מסביר רבי אברהם בן רבנו הגר"א זצוק"ל באבני אליהו, כי לשון 'הערצה' הוא הפקר נגד אדוניו, והם העבדים הנאמנים משליכים את נפשם מנגד עבור אדוניהם ומי כה' אלקינו אשר עליו הורגנו כל היום, ומכח הפקרה עצמית זו באים לדרגת קידוש ה' העליונה ביותר ואז מקדישים וממליכים, ע"ש.

הנה כך מקדישים ליוצרנו, וזהו קידוש ה' האמיתי, לקדש אותו כמו שהמלאכים מקדישים אותו, יהודי נקרא לקדש שם שמים כאן למטה כמו שהמלאכים מקדישים שם שמים למעלה, כי כל יהודי ראוי להעפיל לדרגת מלאך, כפי שכותב רבנו בחיי שבני ישראל בזמן תורה היו מלאכים גופניים.

וכשם שמלאכי השרת משליכים את עצמם מנגד למען אדוניהם, כך צריך כל אחד מאיתנו להשליך את עצמו ואת רצונותיו בכדי למלא את רצון קונו בשלמות ובתמימות, ובכך נזכה להקדיש ולהמליך את הבורא יתברך שמו בעודנו בחיים.

מי זקוק לעצמאות?!

הרב משה פרייס שליט"א

וספרתם לכם ממחרת השבת, מיום הביאכם את עומר התנופה שבע שבתות תמימת תהינה. כג,טו
כידוע, ספירת העומר אין לה שייכות עם השבת, היא יכולה להתחיל ולהסתיים בכל יום מימי השבוע ולא דווקא בשבת, אם כך מדוע התורה אומרת "שבע שבתות" ולא שבע שבועות, מדוע היא מדגישה דווקא את השבת?

צריך לומר שהקשר בין ספירת העומר למצות השבת הוא: כי התורה מדגישה לנו שלא לספור את ימי ספירת העומר כסתם ימים אלא כימים שרישומה של הבת ניכר ומשתקף בהם, אבל לכאורה מדוע קושרת השבת דווקא את מצות ספירת העומר עם השבת?

כותב הגאון רבי שמשון רפאל הירש זצוק"ל בפירושו על התורה שתחילת ספירת העומר חלה במועד של גאולת מצרים, ותמצית הגאולה היא: "לקחת לו גוי מקרב גוי" - לידת חירותנו ועצמאותנו הלאומית, העת שהיינו לעם. תקופת הספירה שהיא תקופת המעבר בין יציאת מצרים למתן תורה, נועדה להביא אותנו מעצמאות לאומית לעצמאות רוחנית, להפוך את עם ישראל מעם ככל העמים לעם של ממלכת כהנים וגוי קדוש.

מי שמתבונן מעט, נראה לו שמשימה זו היא ממש בלתי אפשרית, איך אפשר לדרוש מעם שלם שזה עתה השתחרר מכבלי העבדות להיכנס שוב תחת העול ולהשתעבד שוב, לקבל על עצמו עול מלכות שמים ותרי"ג מצוות, הלא רק עכשיו ניתנה להם האפשרות לבטא את עצמם, ליצור תרבות לאומית וכבר נדרשים הם לקבל את עול התורה!?!?

אכן, נראה הדבר שזהו בלתי אפשרי, אבל למי? - למי שחושב ש'הוא' היוצר, 'הוא' הבונה, 'הוא' בעל הבית על עצמו ועל העולם כולו, אצל אדם כזה ויתור על חירותו ועל עצמאותו שווה לויתור על חייו, ואם אין לו אפשרות לבטא את עצמו אז למה לו לחיות...

אך העם שזה יצא עתה ממצרים חדור בהכרה שונה "כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ", לא

אנחנו היוצרים של העולם, אנחנו בסך הכל כחומר ביד היוצר, כלי עבודתו של בונה העולם, אומות העולם זקוקות לעצמאות כדי להביע את עצמם ולתת ביטוי ללאומיותם, אבל אנחנו 'אנחנו לגינו של מלך', ממלכת כהנים וגוי קדוש, מה לנו ולעצמאות לאומית כשאנו נושאים עינינו לבורא העולם, היוצר והפועל היחיד בכל המערכת הזו שנקראת עולם. מי שמודע לכל זה, לא יקשה עליו לקבל את התורה, הוא יבין שאדרבה רק באמצעות התורה אפשר ליצור יצירה אמיתית, רק באמצעות התורה אתה מקבל עצמאות אמיתית שהרי "אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה" וכמו שאומר דוד המלילם בקהלת [א,ג] "מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמל תחת השמש", אבל למעלה מן השמש יש יתרון. בימי החול כשחיי החולין מקיפים אותנו מכל עבר, קשה לנו להגיע להכרה הזו, רק השבת מסוגלת לרומם את האדם מעל כל הסובב אותו ולהמחיש לו את אפסיות העולם הזה ולכן אנו סופרים את השבתות ולא את השבועות, כדי לחיות את שבע השבועות הללו תחת השפעת השבת, כדי שנכיר ונבין שחירות ועצמאות הינם דמיון ואחיזת עינים, ואחרי שנבין את זה הדרך שלנו תהיה פנויה ליום הגדול, יום קבלת התורה.

אמונה - הידיעה הברורה

הגאון רבי דורון דוד גולד שליט"א

מסופר על הרה"ק רבי יצחק אריה וורמסר זיע"א המכונה הבעל שם ממיקלשטדט, שהתפרסם בילדותו כילד פלא, ואף אצל הגוים הגיע שמעו של הילד המופלא. היה גראף אחד שגר במרחק של כרבע שעה ממיקלשטדט ושלה לאביו שחפץ הוא לתהות על קנקנו של בנו המיוחד ולראות בחריפותו. הוא הודיע שעל הילד להגיע לארמון הגראף בזמן המיועד ללא שום ליווי. רבע שעה לפני מועד בואו של הילד כבר המתין הגראף בקוצר רוח בחדר הקבלה שלו והסתתר מאחורי הוילון והציץ דרכו אל פני החצר. בשעה המיועדת ראה את הילד מתקרב לארמון. נפש חיה לא נראתה בארמון בפקודת הגראף כדי לראות אם הילד בן העשר יוכל לבדו למצוא את חדר הקבלה מבלי להסתבך בכל חדרי הארמון ומבואותיו. הילד הגיע לארמון והעיף עליו מבט קצר ותיכף נכנס פנימה עלה לקומה השניה ונכנס לדלת השניה בצד ימין. שאל אותו הגראף: מי אמר לך שכאן אני נמצא? השיב לו הילד: אתה בעצמך! אבל רק עתה זהו הפעם הראשונה שמתראים אנחנו שאל הגראף? והשיב לו הילד שכאשר הגיע לשערי הארמון ראה שכל החלונות פתוחים לרווחה ורק בחדר הזה החלונות מוגפים, הבנתי שרק כאן אתה נמצא ואינך רוצה להיראות כלפי חוץ. שאל אותו הגראף: האם לא נבהלת ולא פחדת כאשר נכנסת לארמון ולא פגשת במשרתים? השיב לו הילד שהוא רגיל בכך שהרי גם בביתו אין משרתים.

אמר הגראף: נכון, המשרתים רק עושים צרות ובעיות - תאר לעצמך שהיית מגיע לארמון והיית שואל למשרתים היכן חדר הקבלה של הגראף והיו חלק אומרים לך כאן ואחרים אומרים לך שם. אמר הילד שאם אכן כך היה קורה, היה הולך אחרי הרוב - כמו שכתוב בתוה"ק "אחרי רבים להטות". כעת סבור היה הגראף שהילד נפל בפח ושאל: אם כך מדוע לא תמיר את דתך שהרי אתם היהודים המעט מכל העמים? ועל זאת השיב הילד תשובה ניצחת:

כעת שנמצא אני בחדר הקבלה של הגראף אין זה מענין אותי מה יאמרו המשרתים, שאפילו יאמרו לי כולם שחדר הקבלה במקום אחר לא אאמין להם, שהרי רואה אני כבר, ויודע בוודאות גמורה, שהחדר כאן ולא בשום מקום אחר, וכל הדין ללכת אחר הרוב זהו כאשר יש ספק, אבל נגד ודאי אין מועיל רוב, ולכן, אמונתנו ברורה לי כי וודאית היא ולא יעזור שום רוב לערער את אמונתי.

מה שלפעמים מתעוררות קושיות באמונה, יש לדעת כי "קושיא" יש רק כאשר ישנו "מקשה", כלומר, שיש מי שראוי להקשות את הקושיא, כלומר שיש לו את כל הכלים, את כל הנתונים, ואת כל הרקע להבין שהדבר אכן קשה. אולם כאשר אין "מקשה ראוי" בהכרח שגם קושיא אין.

ואע"פ שעם ישראל הוא המעט מכל העמים, בכל אופן נשאר הוא איתן בתוקף אמונתו וכמו שמובא בקובץ מאמרים [מאמר א'] שהגאון בעל חתומים נשאל ע"י אחד מחכמי הגוים: הרי כתוב בתורה "אחרי רבים להטות" ואתם המעט מכל העמים, וא"כ למה לא תקבלו אמונתנו? והשיב לו הגאון: כי דין רוב לא נאמר אלא בספק ולא בודאי, כגון בתשע חנויות מוכרות בשר שחוטא, ואחת מוכרת בשר נבילה, ונמצא בשר ואינו ניכר, הלך אחר הרוב, אבל אם החתיכה ניכרת שהוא מהמיעוט, לא מועיל רוב, וכן אנחנו אין לנו ספק באמיתת אמונתנו ולא יכול הרוב להעבירנו מדעתנו ומדתנו.

עלינו לדעת, שכלל ישראל עבר נסיונות רבים בשנות גלותו ולא איבד את ודאיות אמונתו. וכמו שידוע כללו של הרמב"ן ש"אין אדם מנחיל שקר לבניו" ומכח זה עומד כלל ישראל איתן באמונתו עד עצם היום הזה, מכח האמונה שהנחילו לנו אבותינו.

קשר של אהבה

הגאון רבי שמשון דוד פינקוס זצוק"ל

בינינו לבורא עולם ישנו מרחק עצום, אינסופי! מהו הגשר שמגשר בין מרחקים?

נצייר לעצמנו יהודי נמצא בניו יורק. הוא מסתובב בבורו-פארק, וישנן שם הרבה חנויות: חנות כלי כסף, חנות נעליים וכו'. אבל הוא רואה רק חנות אחת: חנות עצצועים. מדוע? משום שאי-שם, במרחק אלפי מיילים, בעיר קטנה בישראל, ישנו ילד קטן בן שמונה, והוא מחכה לצצוע מאביו. וכשיהודי זה מהלך ברחובות בורו-פארק, באותו רגע ראשו קשור לבנו הקטן. חוץ ממנו הוא לא רואה שום דבר. מה מקשר ביניהם? האהבה! אין דבר שבכוחו לגמד מרחקים כמו אהבה!

יראה אינה כך. אם אדם ירא מפני מישהו, והוא טס לארה"ב, באותו רגע שהוא נחת בניו-יורק, הוא כבר לא ירא. אבל כשאוהבים מישהו, גם כשנוחתים בניו-יורק, בקצה העולם, הלב רועש וגועש מרוב אהבה! הדבר היחיד שמקשר אותנו לבורא עולם זו השייכות, האהבה.

באופן מעשי הקשר שלנו אל הרבש"ע נוצר ע"י תפילה. כשאוהבים מישהו מדברים אתו, משוחחים אתו. כשהולכים ברחוב ורואים אדם שאינו מוכר - לא מדברים אתו. למה? - מפני שלא אוהבים אחד את השני. כשאוהבים, מדברים.

כשיש בינינו לבורא עולם אהבה, המעשה הוא בתפילה. תפילה פירושה למצוא את המציאות של בורא עולם, לדבר אתו, לתפוס אותו, ואהבה זו היא הבוקעת וחודרת דרך כל המחיצות המפרידות בינינו לבניו ית'.

קורונה - מה הבורא באמת רוצה??

הרב דוד חיים לייבל שליט"א

טענה שנשמעת שוב ושוב היא, שאין בכוחנו לדעת את האמת האלוקית, מדוע באה עלינו הקורונה ומה ה' מבקש לומר לנו דרכה.

ישנו כלל גדול בכל מה שקשור להנהגת הקב"ה את העולם, והוא שכל מה שאנו יכולים לדעת הוא לפי מידתנו, מידת בני האדם. דבר זה מפורש בתורה: "הנסתרת לה' א-להינו והנגלות לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת" (דברים כט, כח), ושנוי בדברי חכמים: "במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור במה שהורשית התבונן אין לך עסק בנסתרות" (חגיגה יא, א). איננו יכולים - וגם איננו מנסים - לדעת את מחשבותיו של הקב"ה. מה שיש לנו הוא ההבנה האנושית שלנו. גם כאשר חז"ל נותנים סיבות לאירועים כמו חורבן הבית, הגלות ושעבוד המלכויות, הם אינם מכוונים לומר שהם עיינו בפנקסיו של הקב"ה ומצאו בהם את הסיבות לאסון. אין זה אלא עיסוק בנגלות, באופן שבו אותם אירועים נחוו אצלם.

לכל אדם האופן שבו המגפה נחווית אצלו, והוא צריך לנסות להיטיב את מעשיו כפי כוחו. האם הוא יקלע לדעת קונו? אין שום דרך לדעת זאת. אך זו אינה שאלה רלוונטית. כל החשבונות של מידה כנגד מידה, גם אלו האמורים בחז"ל, הם תמיד לפי המבט האנושי. יש סיבה טובה להניח שהקב"ה אינו מעוניין לאתגר אותנו במשחקי "מצא את המטמון" על מנת שנפענח את סיבותיו המקוריות. יש לנו עניין רק באופן שבו המגפה נחווית אצלנו ומעוררת אותנו לשינוי המעשים. כל אדם חווה את המגפה בצורה שונה, וממילא כל אדם גם מפיק ממנה לקחים שונים, טובים וישרים כולם. המבוקש הוא רק שהאדם לא יהיה אדיש אל המתרחש אלא יניע את עצמו לתיקון. איש איש בהתאם לצורה שבה דבר ה' מצלצל באזניו.

אולם, מה שמאפשר לאדם לעשות חשבון נפש ולהפיק לקח מן המגפה הוא עיקר אמונה נוסף, העומד ביסוד האמונה בהשגחה ובשכר ועונש. עיקרון זה הוא "א-ל אמונה ואין עוול, צדיק וישר הוא" (דברים לב, ד). האמונה בכך שהקב"ה מנהיג את העולם בצדק היא המאפשרת לנו להתבונן באירועים הבאים עלינו ולהפיק מהם לקח. אנו מאמינים שהעולם אינו ניהיליסטי, ריק, אלא לכל פעולה ואירוע יש משמעות. אמונה זו מנחה אותנו לחפש את המשמעות לפי כלינו, בהנחה שהתביעה המוטלת על האדם בשעה שאירועים קשים באים עליו היא לצאת מהאדישות ולהגיב בתיקון המעשים. אילו מעשים יש לתקן? כיצד הם קשורים לאירועים? אין לכך תשובות ברורות וזה גם לא חשוב כל כך. האדם עשוי לקשור קשרים שונים בין האירועים לבין מעשיו, ואין בכך דופי. אם חדל מאדישותו, התעורר ותיקן את דרכיו, הושגה המטרה. מידת קליעתו לדעת קונו, אינה משנה בכהוא זה. אין תפקידו של האדם לנחש את מה שמעבר להכרתו והשגתו.

ומה שאמרו חז"ל שמשניתנה רשות למשחית

להשחית אינו מבחין בין צדיק לרשע, אין כוונתם שהקב"ה חדל חלילה לפעול במידת הצדק. אלא שבאופן רגיל יש לכל אדם טענות זכות רבות לטובתו, כמו בבתי משפט אנושיים: יש עדות אופי, יש הרשעה ראשונה, נסבות מקלות וכדומה. במקרים אלו, ה' מאריך אפו ודוחה את העונש, ומאפשר לאדם לתקן את מעשיו. בשעה שמידת הדין אינה מתוחה, נעשית הבחנה בין צדיק לרשע, גם אם לשניהם מגיע עונש. לצדיק ניתנת ארכה, כפי שראינו אצל דוד, שהוא מתפלל ומבקש חנינה כיוון שלבו שלם עם ה' ושרצונו לעשות טוב. זוהי ההבחנה העיקרית בין צדיק לרשע, ואלו הן הפריחות הרבות שפורח מלאך המוות בדרך כלל עד שהוא ממלא את תפקידו. אולם בשעת מגפה אין מקום לחשבונות אלו.

בשעת המגפה מידת הדין מתוחה, כלומר יש חומרה והקפדת יתר ואין התחשבות בזכויותיהם של הצדיקים. אולם, עדיין יש מקום לשאול מה מביא לשינוי ההנהגה בשעת מגפה - האם שינוי זה הוא שרירותי, או הוא ממידת הצדק? דומני כי הסיבה לשינוי ההנהגה היא שהמגפה היא אירוע דרמטי ויוצא דופן. היא משנה סדרי עולם במהירות ויוצרת רושם אדיר על לבו של האדם. מתוך כך, אין מתחשבים בה בחשבון הרגיל של השגרה, במידה של אריכות אפיים, אלא כל אדם נבחן בחופזה, לפי אותה שעה. כמו כן, גם ההתעוררות לתיקון עצמי אמורה להיות על אתר. המגפה קוראת להיענות מידית, ומי שאינו מגיב לה בהתאם אינו זכאי להארכת אף. אבל ודאי שהמתים במגפה מתים במשפט. א-ל אמונה ואין עוול צדיק וישר הוא, גם בשעת המגפה. ממילא יש מקום רב לבחון את מעשינו ולתקנם בהתאם לדבר ה' הנשמע אלינו מן המגפה.

על אף שהאירועים המתרחשים עלינו ניתנים לפרשנות שלנו, יש מסגרת עקרונית המקיפה את הלקחים שאנשים למדים מהקורונה. המגפה מטיחה את האדם אל שאלות הקיום הבסיסיות, ומציבה קטנים כגדולים מול הבעיות היסודיות ביותר. היא מערערת את הבטחון ומעוררת אצל האדם ספקות ותהיות ביחס אל העולם.

המביט המאמין לוקח את הערעור על סדרי החיים הרגילים ומנתב אותו לבחינה מעמיקה יותר: מי אני; מה המטרה שלי; האם אני נמצא במקום שבו אני רוצה להיות; עד כמה אני מושפע מסביבתי; כמה שקרים מקיפים את חיי; וכן הלאה. שאלות אלו מובילות את האדם באופן ישיר לשינוי אורחות חייו. משום כך נכון לומר שהניצול המיטבי של המגפה להפקת לקחים לא יתמצה במעשה ספציפי ומקומי, אלא בכיול מחודש של מציאות החיים של כל אדם.

מדוע זהו מבט מאמין יותר? משום שבמבט טבעי נתפסת המגפה אירוע רפואי ותו לא. יש נגיף וצריך להתמודד אתו. השאלות שהאדם מפנה לעצמו ברובד הטבעי של הקיום הן שאלות לגבי החיים, הבריאות והפרנסה. אולם מבט מאמין תופס את המגפה בתור דיבור של ה', וממילא הוא מבין שעליו להקשיב לקול הזה המכוון אותו לעשות רצונו יתברך.

לא כל מה ששור הוא מזור ולא כל מה ששונה הוא שונה.

עלון 'הפרשה', מצורף למנויי המייל בלבד!

להצטרפות לתפוצת המייל
shuly3910@gmail.com

חדש!!!

הפרשה
נס"ד
* נקודות בפרשת השבוע ובשבת קודש *